

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Nr 43 (2173) 1999 m. lapkričio mėn. 2 d. Eina 44-tus metus Melbourne

Jėzaus laikų tikintieji ieškojo Įstatymo esmės. Kas išties Dievui svarbiausia, kuris įsakymas iš daugybės pamokymų reikšmingiausias? Jėzus - atsakydamas į Įstatymo mokytojo klausimą: "Mokytojau, koks įsakymas yra didžiausias Įstatyme?" - neisškyrė kurio nors įsakymo, bet tai, kas Įstatyme buvo svarbiausia, suvienijo. Į šį klausimą Jėzus atsakė: "Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela ir visu protu. (...) Šitais dviem įsakymais remiasi visas Įstatymas ir Pranašai" (Mt 22, 37. 39-40).

Pirmuoju ir didžiausiuoju Dievo meilės įsakymu Jėzus tęsia Senojo Testamento mokymą: "Klausykis, Izraeli! Viešpats yra mūsų Dievas, vien tik Viešpats. Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela ir visomis jėgomis" (Mt 6, 4-5). Šie iškilmingi žodžiai tapo tarsi išrinktosios tautos credo. Kiekvienas pamaldus izraelitas kartojo šią maldą šabo išvakarėse. Ir nesenais laikais daugelis žydų meldavosi "Šema, Izrael" ("Klausykis, Izraeli"), net pasitikdami mirtį naikinimo stovyklose.

Didžioji Jėzaus įvesta naujovė - "antrasis įsakymas" - Mylėk savo artimą kaip save patį. Tiesą sakant, jo užuomazgos Senajame Testamente (plg. Kun 19, 18). Šiandienos pirmajame skaitinyje klausėmės būtent artimo meilės kazuistikos. "Nevarginsi ir nekamuosi ateivio (...). Neskriausite našlės ar našlaičio. Beje, jis paskęsta tarp daugybės kitų šalutinių įsakymų bei nuorodų, kur artimu visuomet laikomas tautietis ar bent prozelitas. Jėzaus laikais pamaldžiausieji izraelitai stengėsi laikytis maksimos: "Mylėsi visus šviesos vaikus ir nekęsi visų tamsybių vaikų". Taigi mylėsi tik šiuos, bet ne kitus.

Jėzus "artimui" suteikia

Mylėk Viešpatį, savo Dievą...

Ir savo artimą kaip save patį

visuotinį matmenį. Jo atsakymas į klausimą "Kas yra mano artimas?" visiškai naujas. Palyginime apie samarietį "artimas" yra tas, kuris etniniu ir politiniu požiūriu turėtų būti priešas, o religingam izraelitui dar ir "tamsybių vaikas".

Bet pati didžiausia naujovė, kad Jėzus šiam įsakymui suteikia visai kitą vietą Įstatyme. Jėzus artimo meilės įsakymą susieja su pirmuoju įsakymu: "Antrasis - panašus į jį (Mt 22, 39). Žmogaus meilė prilyginama Dievo meilei. Tai dar niekur negirdėta. Šią Mokytojo mintį apaštalas Jonas išplėtojo: "Taigi mes turime jo įsakymą, kad kas myli Dievą, mylėtų ir savo brolių" (1 Jn 4, 21).

Kodėl Dievas taip savęs atsižada, taip žemai pasilenkia, kad net leidžia save - Kūrėją ir Viešpatį tapatinti su artimu ir netgi dalijasi su juo meilės sostu tikinčiojo širdyje? Atsakyti galėtume taip. Mylėti - tai išeiti iš savęs, kad eitum kito link. Dievas yra iš esmės Kitas. Kitas savo prigimtimi (nes, anot Ozėjo, Dievas yra ne žmogus, o Dvasia yra ne kūnas) ir kitas kaip asmuo, t.y. kitas kaip objektas ir subjektas. Todėl Jis, ir tik Jis vienas, bus galutinis nekintamas ir visa apimantis mūsų meilės tikslas. Bet kol kas mes gyvename šiame pasaulyje, esame keliautojai,

negalintys Jo regėti tokio, koks Jis yra, t.y. kaip "absoliučiai Kito". Dievo žodyje sakoma: dabar mylime lyg veidrodyje atspindį, o tuomet mylėsime Jį patį (plg. 1 Kor 13, 12). Tas Dievo veidrodis yra artimas!

Taigi Dievas užaina už akių mūsų silpnumui. Jis padeda mylėti "kitą" atsižvelgdamas į mūsų žmogiškumą ir kūniškumą. Tas "kitas", kurį turime mylėti, mums yra "kitas" asmuo, bet tos pačios prigimties kaip ir mes. Brolis yra man "kitas", t.y. toks pats kūrinys kaip ir aš, tačiau vis dėlto skirtingas nei aš. Štai kodėl Jėzus man įsako mylėti kitą "kaip save patį" ir sako, kad šis antrasis įsakymas yra "panašus" į pirmąjį. Išties jis yra toks pat kaip pirmasis, ir netgi jį praplečiantis. Apie šiuodu įsakymus turėtume kalbėti ne kaip apie greta, bet vienas kitame esančius. Artimo meilė yra kelias. Dievo meilė - tikslas.

Klystume tvirtindami, kad krikščionys visuomet suvokė ir išlaikė šių dviejų įsakymų pusiausvyrą. Praėjusiems amžiams prikaišiojama, jog dėl Dievo meilės apleidžiama artimo meilė arba pastaroji paverčiama pirmosios įrankiu (mylėti žmogų "iš meilės Dievui" ar, kad laimėtum nuopelnų). Ne visada šie

DIEVAS YRA MEILĖ

Kauniečių menininkų E.Saladžiaus, L.Striogos, A.Žiupsnytės, A.Kvedaraskienės bei S.H.Gravrogkaitės vaizduojamosios dailės darbai eksponuojami penktojoje tradicinėje katalikų dailininkų kūrinių parodoje "Dievas yra meilė", kuri veikia Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune. Autoriai pristato naujausius savo kūrinius iš medžio, lino, kartono ir tapybos darbus religine tematika.

Ramybė

A. Jakšto nuotr.

priekaištai teisingi. Užplūdus sekuliarizacijai metamasi priešingon pusėn - tikima, kad dėl rimtos ir veiksmingos meilės žmogui reikia Dievą palikti nuošalyje. Nedaug suklysiu sakydamas, kad "antrojo įsakymo religija" yra "visiškai horizontali religija".

Tokių nuostatų priežastys senos, tačiau kadangi susiduriame su jų vaisiais, turėtume apžvelgti, kaip jos atsirado. Viena jų kyla iš mokymo, jau amžiaus pradžioje skelbusio "Dievo mirtį" kaip žmogaus, netgi "antžmogio" įsiviešpatavimo sąlygą. Šis mokymas radosi vieno žmogaus, sumaniusio "demaskuoti krikščioniškąją moralę" (F.Nietzschės), galvoje. Vėliau šias mintis išgarsino daugelis rašytojų ("Jei yra Dievas, žmogus yra niekas", - rašė J.P. Sartre).

Kita priežastis kyla iš marksistinės ideologijos, laikantios žmogų baigtine būtybe, neturinčia istorijos. Anot šios ideologijos, mylėti Dievą - tiesiog pamišimas, džiaugtis dangaus gėrybėmis ir meile žmogui skirta šioje žemėje. Taigi kokie subrendo šios bedieviškos meilės artimui vaisiai? Kokiomis iliuzijomis patikėjome? Iš Dievo mirties kyla, ne milė, ne pagarba žmogui, tik jo susinaikinimas.

Mes, krikščionys, žinoma, nenustumiamė nuošalėn "antrojo įsakymo", bet jį suvokiame taip, kaip dauguma šventųjų, - kaip arimo meilės darbus. Tikroji problema yra šių dviejų įsakymų suvienijimas - visiškai atsiduoti Dievui ir drauge iki galo pasiaukoti artimui. Turime iš naujo atsiverti Evangelijos skelbiamai naujienai: Dievo meilė yra pats tvirčiausias žmogaus meilės ir pagarbos pamatas. Žmogus niekaip neapsisaugos nuo prievartos, manipuliacijos ir išnaudojimo, jei nepripažins Dievo savo Kūrėju, palaikytoju ir Tėvu.

Taigi aukštybėna kylančia ir drauge kitiems žmonėms skleidžiama meile mes išpažįstame savo tikėjimą. Klausiančiam, iš kur žinoti, ar tikrai myli, Evangelijoje nedvejojant atsakoma - iš artimo meilės. Lukas apie tai kalba gerojo samariečio palyginimu (Lk 10, 29 ir t.), Matas pateikia artimo meilės patikrinimą: "Nes aš buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote, buvau ištroškęs, ir mane pagirdėte" (Mt 25, 35 ir t.).

Visa tai nereiškia nukrypti nuo švenčiausios pareigos mylėti Dievą. Tai kvietimas įžvelgti brolyje gyvenantį Dievą. Matei brolių? Matei Dievą. Brolis yra tarsi sakramentas. Pats kasdieniškausias iš visų. Žodis prisidengė žmogaus kūnu, o Kristaus kūnas pasislėpė Eucharistinėje duonoje: "Mane pavalgydinote; mane aprengete". Tai Jis buvo išalkęs, apiplyšęs, įkalintas. Ir šiam "greta stovinčiam dievui", kurį gyvenime kasdien sutinkame, galime išeidami iš bažnyčios paduoti ranką. Eucharistija, kurią švenčiame, pašventina šia sunkią meilę. Tėn kur gailestis ir artimo meilė, ten ir Dievas.

"Bažnyčios Žinios"

LIETUVOJE

Daugelis pedagogų Lietuvoje skundžiasi, kad moksleiviai vis prasčiau išmano savo šalies naujaujų laikų istoriją. Kaip ir viso pasaulio jaunuomenei, už protėvių kančias ir žygius jiems svarbesnis televizijos žavesys, "Internetas" ir pasaulinė jaunimo kultūra. Toks trumparegiškas požiūris ypač žaloja mažųjų tautų kultūras;

- siekdami integruoti Lietuvą į transatlantinių demokratinių valstybių bendruomenę, Lietuvos mokslininkai, žurnalistai bei kino filmų kūrėjai privalo šviesti beveik nieko apie Lietuvą neišmanančius Vakarų Europos ir Šiaurės Amerikos valstybių gyventojus;

- pasakojimas apie tai, kaip Lietuva, būdama maža valstybė, apsupta didesnių ir galingesnių kaimynių, sugebėjo išsilaikyti beveik tūkstantį metų, liudija didžią drąsą. Tai įdomi ir jaudinanti istorija ją verta pasakoti.

Susižavėję jaunimo kultūra, kurioje vyrauja amerikinė muzika, filmai ir kitokios pramogos, jauni Lietuvos žmonės turbūt ne per daugiausia kreips dėmesį į savo šalies praeitį. Kaip ir bendraamžiams Vokietijoje, Prancūzijoje ar Anglijoje, jiems, ko gero, labiau rūpi materialinio pertekliaus teikiami malonumai nei abstrakčios tautos, kalbos ar kultūros sąvokos.

Tačiau kada nors protingi ir turintys daugiau drąsos jaunuoliai sugrįš prie protėvių kultūros ir kaip ir daugelio mažų tautų jaunuomenė, besiplečiančios pasaulio kultūros fone puoselės savąją.

Žinios apie tautos laimėjimus ir praradimus padės jiems greičiau iš naujo atrasti savąją kultūrą.

oooOooo

Nacionalinio Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės muziejaus Kaune darbuotojai ekspozicijos salėje nukabino ir į saugyklas išgabeno per 100 dailininko tapybos darbų.

Šios akcijos imtasi todėl, kad po lietaus per meno šedevrais nukabintas galerijos sienas ir lubas ėmė piltis vanduo.

Drėgmė žymiausio Lietuvos dailininko darbams pražūtinga, nes jie sukurti ant prasto popieriaus.

oooOooo

"Lietuva mums labai patinka. Čia labai gražu ir geri žmonės", - kalbėjo japonai - šešiolikametė Noriko Okazaki ir septyniolikametis Yosuke Satohas.

Daugiau nei pusšimtis mokslievių iš Japonijos viešėjo Vilniaus tikslųjų, gamtos ir technikos mokslų licėjuje ir Užupio

vidurinėje mokykloje.

Čia japonų jaunuoliai mokėsi lietuvių liaudies dainų ir šokių, su lietuviais žaidė krepšinį, vaikščiojo po Vilnių lankėsi Kaune, Trakauose, lietuviams demonstravo savo tautinius rūbus, mokė rašyti hieroglifus.

Buvo pasirašyta japonų ir Vilniaus mokslievių bendradarbiavimo sutartis.

Svečiai iš Japonijos gyveno licėjaus ir Užupio mokyklos auklėtinių šeimose.

"Japonams įprasta šiukšliadėžes laikyti kiekviename kambaryje. Čia apėjau visus kambarius, bet taip ir nesupratau, kur šiukšles meta lietuviai. Visas atliekas kaupiau maišeliuose tol, kol galų gale išsiaiškinau, kas kaip ir kur", - šypsojosi japonė.

Yosuke Lietuvoje pavyko išvengti keistų situacijų. Vaikinas sakė, kad jam patinka čionykštis jaunimas, Vilnius ir apskritai Lietuvos architektūra.

Septyniolikametėi ir jo draugams Gedimino pilis paliko tokį įspūdį, kad jie net nenorėjo lipti žemyn. Katedra taip sužavėjo, kad vaikinai net nedrįso prie jos fotografuotis.

oooOooo

Klaipėdos Švento

Kazimiero bažnyčioje buvo laikomos pirmosios mišios. Šiaurinės miesto dalies tikintieji nuo šiol melsis nebe šalia stovėjusiuose laikinuose, o didžiausiuose uostamiestyje maldos namuose.

1992 metais bažnyčios projekto konkursą iš šešių autorių grupių laimėjo architektai Adomas Skiesgelas ir Ričardas Krištapavičius. Moderni trijų bokštų bažnyčia, autorių manymu, primena vilties ir tikėjimo laivą. Didysis bokštas bus beveik 50 metrų aukščio, statinyje vyrauja trikampės formos.

Pasak bažnyčios klebono Boleslovo Jonausko, 1993-ųjų pavasarį pradėta statyti bažnyčia dar nebaigta dėl pinigų stokos, tačiau joje jau galima melstis. Darbus baigti iki galo trūksta 3 mln. litų, vien bokštai kainuos pusę šios sumos.

oooOooo

Sovietmečio laikų

rezistentui Antanui Terleckui iš trečio karto paskirta pirmojo laipsnio valstybinė pensija.

1993 m. tokią pensiją Lietuvos laisvės lygos lyderiui buvo skyrusi LDDP Vyriausybė. Tačiau A.Terleckas atsisakė ją priimti iš kairiųjų, buvusių komunistų, valdžios.

Prieš metus Gedimino Vagnoriaus Vyriausybei A.Terlecko

kandidatūrą pirmojo laipsnio valstybinei pensijai gauti pristatė Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centras. Bet ji buvo nepaskirta.

Šį kartą Vyriausybės posėdyje priimtas nutarimas pirmojo laipsnio valstybines pensijas - 552 litų mėnesines išmokas prie senatvės pensijos paskirti daugiau kaip šešioms dešimtims buvusių laisvės kovotojų, rezistentų ir tremtinių.

Tarp jų ir Lietuvos kariuomenės kūrėjui - savanoriui Jonui Balsiui iš Druskininkų, kuriam lapkričio 1 dieną sueis 101 metai.

Valstybinė pensija paskirta ir Kovo 11-osios Akto signatarams Algirdui Endriukaičiui bei Eugenijui Petroviui. Vyriausybės posėdyje buvo suabejota, ar galima skirti pirmojo laipsnio valstybines pensijas Seimo nariams Elvyrai Kunevičienei ir Vladui Vilimui.

Premjeras Rolandas Paksas pažymėjo, kad nutarime numatyta, jog šias išmokas parlamentarai gaus, kada nebebus Seimo nariai.

Vyriausybėje abejojama, ar pirmojo ir antrojo laipsnių valstybines pensijas reikėtų skirti valdžioje esantiems asmenims.

Dabar pirmojo laipsnio valstybines pensijas gaus daugiau kaip 900 žmonių. Iš viso aštuonios rūšys valstybinių pensijų, kurių metinė suma sudaro 262,2 mln. litų. Šios išmokos finansuojamos iš valstybės biudžeto.

oooOooo

Susisiekimo viceministras

Algirdas Šakalys parašė pareiškimą dėl atsistatydinimo iš Vilniaus oro uosto valdybos pirmininko pareigų.

Žengti tokį žingsnį A.Šakalį paskatino Vilniaus oro uoste atskleista narkotikų kontrabanda. Operacijos metu su įkalčiais buvo sulaikyti trys oro uosto aviacijos saugumo keleivių patikros tarnybos pareigūnai, talkinę narkotikus gabenusiems asmenims.

Ankstų rytą antrankiai buvo uždėti aviacijos saugumo tarnybos darbuotojams Valentinui Mockui, Audriui Kaziukoniui ir Raimondui Šakaliui. R.Šakalys yra viceministro A.Šakalio sūnus.

"Įvykis oro uoste man - didelė staigmena. Tačiau aš manau, kad tik teismas gali nuspręsti, ar nusikaltimu įtariamas mano sūnus Raimondas yra kaltas", - sakė A.Šakalys.

oooOooo

Keliuose Vilniaus

knygynuose neseniai pasirodė knyga neįprastu pavadinimu - "Mirties biblija". Per 12 litų kainavusį leidinį žmonės žaibiškai išpirko. Jį pavartę psichologai buvo priblokšti: ne vienas iš jų dar nebuvo skaitęs tokios destruktivios, žmogaus psichiką paveikti ir į savižudybę pastūmėti galinčios knygos.

"Savižudybė - tai nauji jausmai. Žudykime! Padarykime pasaulį gerą ir gražų. Savižudybei taip pat reikia įgūdžių. Savižudybė - geriausias žmonijos pasirinkimas. Apie savižudybę gyvenime mes mąstome ne vieną kartą. Savižudybei nereikia reklamos. Savižudybė - drąsos įrodymas", - dėsto šios knygos autoriai, pasirašę Jūrėtės ir Ovidijaus Kantų vardais.

Toks mirties pašlovinimas

Ambasadorius - su veiklos KGB patyrimu

Prezidentui Valdui Adamkui prisistatė naujas Rusijos ambasadorius Lietuvoje Jurijus Zubakovas, turintis ilgametę darbo KGB patirtį ir artimas buvusiam Rusijos premjerui Jevgenijui Primakovui žmogus.

Įteikdamas skiriamuosius raštus Lietuvos vadovui, ambasadorius pažymėjo, kad abi šalys nemažai kas sieja ir tarptautinėje, ypač europietiškoje, politikoje.

"Tikiuosi, kad tokią patogią geografinę padėtį bei išorinius ryšius turinti Lietuva ir ateityje bus jungiamoji grandis tarp Rytų ir Vakarų, stiprins stabilumą ir saugumą Europoje", - sakė diplomatas.

V.Adamkus pasidžiaugė tuo, kad Lietuvai pirmininkaujant Baltijos jūros valstybių taryboje imta glaudžiau bendradarbiauti su Rusijos Kaliningrado sritimi. Ambasadorius pažymėjo, kad Rusija gerai vertina šią iniciatyvą bei jau pasiektus rezultatus, kuriuos ir toliau bus siekiama plėtoti.

Dabartinis Rusijos ambasadorius Vilniuje J.Zubakovas Sovietų Sąjungos valstybės saugumo komitete (KGB) pradėjo dirbti baigęs saugumo mokyklą.

Nuo 1966 metų jis KGB ėjo įvairias pareigas, užsiiminėjo kontržvalgyba, dirbo laivyne, centriniane KGB aparate.

1996 metais, kai užsienio reikalų ministru tapo J.Primakovas, jo pavaduotoju tapo J.Zubakovas.

Praėjusiais metais J.Primakovui tapus premjeru, griežtos rankos šalininku ir geru administratoriumi laikomas J.Zubakovas buvo paskirtas Rusijos vyriausybės aparato vadovu - šis postas atitinka vicepremjero statusą.

"L.R."

Kankinių palaikai pervežti į Telšius

Rugsėjo 26 d. gedulo procesija iš Vilniaus į Telšių katedrą nulydėjo kankinio vyskupo Vincento Borisevičiaus ir kunigo Prano Gustaičio palaikus. V.Borisevičius ir P.Gustaitis 1946 metų rudenį su kitais kagėbistų sušaudytais žmonėmis buvo užkasti Tuskulėnų dvaro parke.

Vatikane jau pradėta byla dėl vyskupo V.Borisevičiaus paskelbimo Palaimintuoju. Vyskupą V. Borisevičių ir kunigą P.Gustaitį 1946 m. rugpjūčio 28 dieną už pagalbą partizanams KGB nuteisė mirties bausme.

Atsisveikinimas su vyskupu V.Borisevičiaus palaikais ir budėjimas per naktį vyko Telšių katedroje. Su kunigo P.Gustaičio palaikais buvo atsisveikinama Telšių rajono Viešvėnų bažnyčioje.

Laidotuvės įvyko pirmadienį, rugsėjo 27 dieną. Buvęs Viešvėnų klebonas P.Gustaitis buvo palaidotas šios bažnyčios šventoriuje, o V.Borisevičių priglobė Vyskupų kripta.

"L.R."

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355.

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktoriai: Edvardas Šidlauskas ir Valentinas Čižauskas.

Prenumeratos kaina metams Australijoje \$45 dol., Europoje ir Amerikoje paprastu paštu ir oro paštu \$120 Aust. dolerių. Atskiras numeris \$1-50. Skelbimai už skilties vieną cm. \$3. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų ir pasirašytų straipsnių turinį neatsakome. Redakcija korespondencijas trumpina ir taisy savo nuožiūra.

DEŠIMTMEČIO APMĄSTYMAI

Lietuva baigia gyventi pirmą laisvės dešimtmetį. Tai proga ir prievolė žvilgtelėti į jį. Ką padarėme ir ko nepadarėme, nors buvo galimybės? Iš atsiekimų ir klaidų galima pasimokyti. Tas klausimas rūpi visai tautai, o ypač mums išeiviam, kurie praleidom gyvenimą svetimos šalyse svajodami apie Tėvynės laisvę ir prisidėdami prie jos atgavimo kiekvienas pagal savo išgales. Jei anksčiau mums rūpėjo nepriklausomybės atgavimas, nemažiau dabar mes su rūpesčiu stebime nelabai sėkmingą šalies pažangą dėl įvairių priežasčių. Prie jų verta apsisistoti.

Padėtis atgaunant laisvę

Prieš dešimtmetį mūsų valstybė atgavo laisvę su sostine Vilniū ir Klaipėdos uostu. Vilniū Maskva grąžino ne dėl savo draugiškumo mums, bet dėl to, kad Ribentropui siūlant, S.Sąjunga sutiko su tuo. Ribentropo reikalavimas priskirti prie Lietuvos Vilniū ir Vilniaus kraštą (daug didesnį, negu jis yra dabar) turėjo savo priežastis. Pagal 1939 m. rugpiūčio mėn. 23 d. slaptą susitarimą, Lietuva turėjo atitekti Trečiam Reichui. Didesnis Vilniaus kraštas Berlynui buvo naudingesnis. Be to, Berlynas tikėjo, kad Lietuva pati eis atsiimti sostinę Vilniū, ir Lenkijos užpuolimas tokiu būdu bus priimtinesnis kitom šalim. Tuoj pat Smetonos valdžiai vokiečiai 3 kartus siūlė eiti atsiimti savo sostinę ir žadėjo teikti ginklų tam žygiui. Mūsų valdžia tą pasiūlymą atmetė. Stalinas apie tai sužinojo ir pareikalavo, kad vokiečiai jam perleistų ir Lietuvą. Taip Lietuva pateko į sovietų įtakos zoną su Vilniū ir jo sritim. Čia Maskvai buvo proga pasirodyti geradari. Ji grąžino Vilniū Lietuvai, bet su mažesne teritorija negu buvo numatyta Berlyno - Maskvos susitarime.

Klaipėda buvo mums sugrąžinta po Vokietijos karo pralaimėjimo, kada visos Hitlerio užimtos svetimos teritorijos buvo prarastos. Taip jau sovietinė Lietuvos respublika turėjo Vilniaus kraštą ir Klaipėdos uostą. Tokia ji ir atgavo savo nepriklausomybę beveik prieš 10 metų. Teritorinis mūsų valstybės klausimas buvo išspręstas, nors ir nevisai patenkinamai. Dar lieka viltis, kad ateityje galėtumėm atgauti ir dalį Rytprūsių, jei mokėsime tvarkytis gerai viduje ir vesime pragmatišką užsienio politiką.

Kitaip yra su pačia tauta. Dauguma prasimokiusių ar prasigyvenusių lietuvių buvo ištremti į Sibirą, kur didesnė jų dalis žuvo. Kita dalis šviesuomenės pabėgo į Vakarus 1944 m., kai artinosi Raudonoji armija jau antrą kartą. Krašte liko tik labai apgenėtas tautos kamienas. Nevalia pamiršti, kad žmogaus gabumai yra prigimti. Išnykus ar sunaikinta lietuvių tautos šviesuomenė nusinešė su savim ir dalį bendro lietuvių inteligencijos potencialo, kuris, aišku, liko žemesnis. To pakeisti negalime.

Tauta laike okupacijos

Sovietinis teroras ir masiniai išvežimai įbaugino likusius krašte tiek, kad jie sukandę dantis tylėjo. Partizanai, tautos jaunimo žiedas, kovoje prieš okupantą buvo

Rašo dr. Jonas KUNCA. M.D.

sunaikinti arba dalis jų sugrįžo iš miškų tikėdami į amnestiją. Tie buvo ištremti į Sibirą. Viltys, kad Vakarai ateis mus išlaisvinti, pranyko. Čia reikia priminti, jog partizanų aukos nenuėjo veltui. Jų prisibijodami okupantai vengė važiuoti į Lietuvą. Taip dabar Lietuvoje yra daug mažiau rusų negu Latvijoje ir Estijoje, kur jie virto valstybine problema. Nuolatinė persekiojimo baimė ir neviltis pradėjo palaužti žmonių dvasią. Daug kas ieškojo išeities alkoholyje. Iš menkos algos išgyventi jiems nebuvo kaip. Pradėta vogti iš įmonių ir kolchozų, o pareigūnai atrado kitą būdą: imti kyšius už paslaugas. Norint, kad tavęs KGB nesuimtų, teko meluoti ir nuduoti komunizmo simpatizantą. Atėjo melo ir veidmainystės metas. Radijas, televizija ir spauda skelbė komunizmo pergalę visam pasaulij. Čekai ir vengrai, pamėginę atsipalaiduoti, buvo žiauriai numalšinti.

Tokioj aplinkoj augo nauja lietuvių karta. Ir išaugo ji su kitokia galvosena, kuri ir yra dabarties mūsų tautos nesėkmių priežastis. Masės ir politikai gyvena laisvėj, bet jų galvosena ir elgesys trukdo jiems įvesti administracinę tvarką ir apgalvotas reformas. O nebuvo, nėra ir nebus laisvos valstybės, kuri progresuotų ir klestėtų, kol joje viešpatauja nekompetinga biurokratija, korupcija ir nusikalstamumas. Lietuva negali norėti būti išimtis šitai normai. Pažvelkim kad ir į Pietų Ameriką. Ji yra turtinga žemės turtais, bet nuskurus, nes ten trūksta administracinės tvarkos ir yra per daug korupcijos.

Baigiantis dešimtmečiui

Po beveik 10 metų laisvo gyvenimo, matome, kad mūsų Tėvynė yra išiskolinusi iki ausų, o žmonėms yra sunku gyventi. Daug valdžių mėgino įvesti reformas visokių rušių, išskyrus tą, kurios būtinai reikėjo ir reikia: tinkamai susiorganizuoti. Spekulantai ir ekonominiai nusikaltėliai gali gerai veikti tik kol pareigūnai imdami kyšius jiems duoda proą apvogti valstybę. Kol ta administracija nebus išvalyta nuo nesąžiningų pareigūnų ir nebus įvesta administracinė drausmė, tol kova su nusikalstamumu bei korupcija nebus sėkminga. Valdžios ėmė paskolas iš TVF ir užsienio bankų. Vėliau tas paskolas perdavė bankam, o šie dolerius išdalino savo draugam, kurie juos persivedė į užsienio bankų sąskaitas ir pasiskelbė bankrotavę. Sakoma, kad dabar tokių nelegaliai pervestų pinigų suma siekia virš 2 milijardų dolerių. Gi valstybės skolos pasiekė 2,5 milijardo dolerių. Kad sudurti dabartinio biudžeto galus, teks berods dar skolintis apie 500 milijonų dolerių. Yra pavojus finansų ir valiutos stabilumui. BVP augimas šiais metais bus ne pranašauti 5%, bet gal tik 0,1%. Atseit, yra ekonominė stagnacija.

Būtų normalu, kad, esant tokiai padėčiai, mūsų politikai pamirštų tarpusavio kivirčius ir vieningai eitų gelbėti savą kraštą. Bet taip deja nėra. Vagnorius prieš Landsbergį ir prezidentą. Kairieji prieš konservatorius. Centristai irgi

nieko neišgalvoja. Aplamai imant, tie politikai žiūri, kaip save premijuoti už būk tai nuopelnus Lietuvai. Dalinasi savo tarpe brangius sklypus už dešimtkartų mažesnę jų vertės kainą. Turi jie užsienio sąskaitose geras atsargas, o kai kurie Šveicarijov vilas. Mėgina jie vis dar melžti lietuvišką karvutę, kuri jau nebeduoda pieno, nes niekas jos nepašeria. Skaudu darosi, kai juos palyginam su tarpukario Lietuvos vadais, kurie neturėjo nei banko sąskaitų užsienyje nei vilų svetur. Smetona bėgdamas turėjo prašyti menką sumą iš Lietuvos banko. Pats nieko neturėjo. Bet jie geriau valdė. Padarė tiek daug per 20 metų, nes nebuvo korumpuoti nei jie nei valdoma masė. Gi įstaigos veikė sąžiningai ir drausmingai.

Mums išeiviam rūpi Lietuvos ateitis, kaip kad rūpėjo laisvės atgavimas. Ar galime kuo nors prisidėti prie mūsų Tėvynės atstatymo? Siuntinėdami siuntinėlius padedame bent šiek tiek mūsų giminėm, draugam, kai kuriom institucijom. Bet tą pagalba yra tik lašas į jūrą, kol valdžios niekais paverčia šimtus milijonų dolerių, kol Lietuvoj tebeviešpatauja netvarka. Mums, bene, belieka mėginti pakeisti okupantų įskiepiną nesveiką žmonių mentalitetą. Tai galima daryti tik per spaudą, televiziją, švietimą. Gal būt vertėtų leisti savaitinį pačioj Lietuvoj ir veikti per jį. Tik tai būtų sunkus uždavinys surasti tinkamus bendradarbius, redaktorių ir nemažus finansus. O gal lengviau būtų kreiptis į visuomenę per nupirktas valandas šalies televizijoj? Gal kas žino lengvesnį kelią? Viena aišku, kad mums ramiai sėdėti negalima, kada yra žaidžiama mūsų Tėvynės likimu.

O tas pavojus yra realus. Tik jo rodos, nemato mūsų politiniai vadeivos, kas dar kartą rodo jų nekompetingumą. Lietuva turi 5 kartus daugiau užsienio skolų negu jai pridera pagal ekonominius rodiklius. Kiekvienu momentu tarptautiniai finansai gali sustabdyt tolimesnės paskolas mūsų valstybei. Tada nebūtų iš ko mokėti palūkanas, o dar mažiau grąžinti paskolas. Neturėtumėm pinigų išmokėti pensijas ir algas. Krašte kiltų chaosas. Tokiu momentu yra labai pavojinga duoti dar vieną garantiją Mažeikių naftos reikalams, kaip reikalauja "Williams" kompanija.

Aišku, kad tokios padėties dar būtų galima išvengti, jei dabar pat vyriausybė imtųsi griežtų taupymo priemonių. Jos nebūtų populiaros. Dėl to politikai spaudžia Paksą, kad jis tokio žingsnio vengtų bent iki ateinančių rinkimų. Valdančios partijos interesai čia pastatomi aukščiau šalies poreikių. Dėl to brendama į skolas vis giliau. Neišdrįstama pasakyti tiesos tautai apie tikrą krašto padėtį. O to nežinodami, žmonės priešinsis diržo susiveržimui.

Vyriausybei maišo galvą ir pačių konservatorių partija. Vieni jos nariai reikalauja vieno dalyko, o kiti kito - visai priešingo. Mat, ta partija yra suskilus ir kovoja savo tarpe. Tokiu elgesiu ji tik įstums valstybę dar į didesnę bėdą, o ateinančių rinkimų nelaimės. Per daug žalos ji yra padarius. Prieš 9 metus išardė žemės ūkį nesuplanavus kas ir kaip dirbs žemę. Dabar praskolino kraštą, kad

nuduoti būk p.Vagnorius gerai valdo... Kad išbristi iš ekonominės ir politinės krizės, reiktų, kad mūsų politikai leistų Pakso vyriausybei netrukdomai veikti turint prieš akis valstybės interesus, o ne juokingas partijų pretenzijas.

Ateities perspektyvos

Jei dabartinė krizė bus bent dalinai išspręsta, jei sekanti vyriausybė bus išmaningesnių vyrų rankose, Lietuva gali pradėti atsigausti. Tokiu atveju prasidėtų tikras Lietuvos progresas su greitėjančiu žingsniu. Deja, čia susiduriam su tuo nelemtu "JEI". Politikai, kurie per 10 metų įrodė savo nesugebėjimą valdyti, turėtų išeiti į pensiją ir netrukdyti šalies gelbėjimo.

PS: Gal šį laikraščio numerį vertėtų skaitytojam nusiųsti savo draugam Lietuvoj.

*****

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

1999 spalio 26 dienos "T.A." Nr. 42 3 psl. dr. Jono Kuncos straipsnyje "Pakviesti", antroje skiltyje išspausdinta: "...paskolai už 2,6 milijardų dolerių", turi būti: "...paskolai už 2,6 milijardų litų".

Ar Seime yra daugiau tokių narių?

Kęstutis GEČAS

"Kartais mes per daug atsipalaiduojame savo veiksmams ir kalbomis", - pripažino parlamento kancleris Jurgis Razma. Taip jis komentavo informaciją, kad Seimo narė konservatorė, filologė Sofija Daubaraitė taksų veislės kalaitė, kuriuos vardas yra Alma, atsiveda į Seimo rūmus.

TV3 televizijos laidoje "Be tabu" rodytame reportaže šuns savininkė S.Daubaraitė tvirtino, kad gyvūną atsivedanti tik penktadieniais, kai rūmuose būna mažiau žmonių.

Žurnalistų paklausta, ar šuns vardas yra kaip nors susijęs su Prezidento žmona Alma Adamkiene, S.Daubaraitė atsakė neigiamai. Kai ji pirkė taksą, šuo buvo paaugęs ir turėjo tokį vardą.

Parlamentarams šuo patiko

Televizijos operatorius nufilmavo, kaip Alma bėgiojo parlamento koridoriais, lojo, sukinėjosi netoli Seimo valgyklos ir šokinėjo ant fotelių, ant kurių dažnai sėdi parlamentarai ir svečiai.

Gyvūnu labai džiaugėsi ir jį gyrė Seimo narė konservatorė Nijolė Oželytė-Vaitiekūnienė, o socialdemokratas Aloyzas Sakalas taksą pavadino nauju Seimo nariu.

"L.r."

Mažeikių ligoninės vyriausiasis gydytojas V.Džiugelis pristatė rajono gimdymo namų rekonstrukcijos idėją. Ją įgyvendinus, Mažeikiai turėtų moderniausias gimdymo namus visoje Lietuvoje. Ligoninėje ketinama įrengti 6 didesnį komfortą turinčias palatas bei dvi - ypatingo komforto, už kurias būtų mokama.

Ivairios Žinios

Po tragedijos vakarinėje Londono dalyje, kai, traukiniui nuvirtus nuo bėgių, žuvo dešimtys žmonių, miestas vis dar negali atsigaivinti po šoko. Tarp traukinio nuolaužų randama vis daugiau žuvusiųjų, ir tikrieji tragedijos mastai dar tik pradeda ryškėti.

Londono bažnyčiose buvo aukojamos mišios už žuvusius, šimtai žmonių degino žvakes ir pasirašė užuojautos knygoje.

Londono policija paskelbė, kad aukų skaičius tikriausiai sieks 70 ar daugiau žmonių, nors bulvariniai Londono laikraščiai "The Sun" ir kiti pirmuosiuose puslapiuose rašo, kad aukų gali būti 100 ar net 120.

Dar apie 100 žmonių laikomi dingę be žinios, nes jų giminaičiai įsitikinę, kad jie važiavo vienu iš traukinių.

*****

Europos Tarybos pareigūnai paragino Ukrainos prezidentą Leonidą Kučmą prieš spalio 31 dieną numatytus surengti prezidento rinkimus garantuoti spaudos laisvę.

Pareigūnai pareiškė, kad priešingu atveju gali būti pradėtas svarstyti Ukrainos pašalinimo iš Europos Tarybos klausimas.

Į Ukrainą atvyko Europos Tarybos delegacija, kuri tiria opozicijos kandidatų į prezidento postą pareiškimus, kad vyriausybė daro įtaką žiniasklaidai.

*****

Buvęs Lenkijos ambasadorius Jan Widacki, prieštaraudamas kai kuriems Lenkijos politikams, reikalaujantiems autonomijos Šalčininkų rajono lenkams, pareiškė: "Visi baudžiamieji kodeksai draudžia veiksmus, nukreiptus prieš valstybės nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą", "Gazeta Wyborcza" puslapiuose.

*****

Rusijos ir Baltarusijos gynybos ministrai Igoris Sergejevas bei Aleksandras Čumakovas pasirašė nutarimą sukurti koalicinę Rusijos ir Baltarusijos kariuomenių Vakarų grupuotę.

I. Sergejevas pareiškė: "Dokumentas pasirašytas įgyvendinant abiejų valstybių sąjungos išpareigojimus sukurti bendrą regioninę grupuotę. "Nutarimo tikslas - garantuoti abiejų valstybių saugumą. Regioninė grupuotė nenukreipta prieš konkretų priešininką, bet jeigu jis atsirastų, grupuotė bus pasirengusi veikti".

*****

Jungtinių Amerikos Valstijų federalinė prokuratūra paskelbė kaltinimus trims asmenims bei trims kompanijoms, susijusioms su Rusijos pinigų plovimo aferą.

Kaltinimuose teigiama, kad Peteris Berlinas, Lucy Edwards bei Aleksejus Volkovas bei bendrovės "Benex", "BECS Intenational" ir "Torfinex" dalyvavo Rusijos mafijos aferoje, kurios metu per "Bank of New York" banko sąskaitas buvo išplauti septyni milijardai JAV dolerių.

"Bank of New York" bankui byloje nepateikti jokie kaltinimai.

*****

Naujieji Rio de Žaneiro "policininkai robotai" visai panašūs į apsaugos darbuotojus bei šunis sargus, tačiau nebijo kulčių, nevaikšto į tualetą ir gali matyti naktį.

Tai natūralaus dydžio stiklo pluošto manekenai, kuriems vietoje akių įrengtos kameros.

Jie dirba, prižiūrimi tikrųjų apsaugos darbuotojų, kurių paslaugos kainuoja maždaug 1000 Brazilijos realų (2048 litas) per mėnesį.

Stiklo pluošto dobermanas arba rotveileris grėsmingai loja ant nepažįstamų, o kainuoja tik pusė tikro šuns kainos.

Stiklo pluošto apsaugininkas turėtų sulaukti populiarumo. Tai teigia "Tradicom" komercijos direktorius Deoclidio Correa.

"Jis dirba Lietuvoje, nepavargsta ir nereikalauja papildomai mokėti už sėkmadienius", - sakė D. Correa.

Nusikalstamumas Rio de Žaneire yra vienas didžiausių Lotynų Amerikoje. Per metus šimtui tūkstančių Niujorko gyventojų tenka tik šeši mirtini šūviai, o Rio de Žaneire kasmet

nušauinama net 40 iš 100 000 gyventojų.

*****

Nors vyrai blondines vertina labiau, brunetės gali nesijaudinti, nes šviesiaplaukės vis tiek išmirs.

Didžiojoje Britanijoje išleistoje Kathy Phillips knygoje rašoma, jog blondinių plaukų spalvą lemia recesyvinis genas, kurį vis labiau išstumia dominantinis tamsių plaukų genas.

"Nėra abejonių, kad šviesiaplaukius galima prilyginti rūšiai, kuriai gresia išnykimas". - sakė K. Phillips. Anot jos, dėl migracijos ir mišrių santuokų šviesiaplaukius išstums tamsiaplaukiai.

Darydama išvadas, knygos autorė rėmėsi genetikos profesoriaus Steve Jones tyrimais.

S. Jones nustatė, kad Šiaurės Europos šalys, kuriuose daugiausia gyvena šviesiaplaukiai pastaraisiais metais tapo atviresnės, kelionės bei imigracija pakeitė jų gyventojų genų fondą sudėtį.

"Ekspertų nuomone, iš Afrikos žemyno kils kita žmonių

ekspansijos banga. Tai reiškia, jog afrikiečiai keliaus, o jų tamsią spalvą lemiantys genai nustels "šviesesnius" visame pasaulyje", - rašoma knygoje "Blondinių mada" ("The Vogue Book of Blondes").

*****

Gerkite alų ir ilgai gyvenkite. Tokį patarimą dabar gali duoti gydytojai kariologai iš Sidnėjaus, kuriems pavyko nustatyti, kad saikingas alaus vartojimas gerokai sumažina pirmalaikės mirties nuo širdies ir kraujagyslių susirgimų riziką.

Profesorius Leon Simons iš Naujojo Pietų Velso (NSW) universiteto, dirbantis St. Vincent ligoninėje, per 10 metų priėjo išvadą, kad moterys ir vyrai, išgeriantys po 1-2 stiklines alaus kasdien, gyvena ilgiau negu tie, kurie jo negeria.

Dar vienas australų mokslininkas, Ian Paddy iš Perto, nustatė kad saikingas alaus vartojimas sumažina kraujo krešumą ir cholesterolio kiekį.

Australijoje, kur alus liejasi upėmis, nuo širdies ir kraujagyslių ligų kasmet pirma laiko miršta apie 42 tūkstančiai žmonių. Šio gėrimo "gydomųjų" savybių atradimas turėtų dar labiau padidinti jo populiarumą.

Kaune pasaulį išvydusį kūdikį nuo laureato skyrė valanda

Šešiamilijarduoju Žemės gyventojų paskelbtas Sarajeve gimęs berniukas. Reuters nuotr. Pirmąjį kūdikį Lietuvoje spalio 12-ąją pagimdė J. Jaruševičienė iš Karmėlavos. L. Brundzos nuotr.

Jau 6 milijardai gyventojų

Šešiamilijarduoju Žemės gyventojų buvo paskelbtas berniukas, kuris spalio 12 d. trys minutės po vidurnakčio gimė Sarajevo universiteto klinikinio centro gimdymo skyriuje. Pasaulio gyventojų skaičius padidėjo vienu milijardu nuo 1987 metų.

Jungtinių Tautų (JT)

Dr. K. Bobelis primena

Seimo narys K. Bobelis ragino Seimą neskubėti tvirtinti sienos su Rusija sutarties, nes tai *de jure* pripažintų Kaliningrado sritį Rusijai ir atimtų iš Lietuvos teisę dalyvauti sprendžiant šios teritorijos likimą. "Aš nežinau nė vienos Europos valstybės, kuri būtų pripažinusi *de jure* Karaliaučiaus kraštą Rusijai", - teigė K. Bobelis. Pasak jo, tvirtinimą skubina Užsienio reikalų ministerijos vadovai, tačiau nepateikia rimtų argumentų, kodėl Seimas tai turi skubiai padaryti. 1945 metų Potsdamo konferencijoje buvęs Kionigsbergo kraštas buvo 50-čiai metų perduotas SSRS administravimui iki naujos konferencijos, kuri iki šiol neįvyko.

generalinis sekretorius Kofi Annanas, surengęs dviejų dienų vizitą Bosnijoje, vadovavo simbolinei ceremonijai, kurioje buvo pagerbtas šešiamilijardasis pasaulio gyventojas.

1992-1995 metais per serbų apsiaustį Bosnijos sostinėje žuvo daugiau kaip 10,000 gyventojų, tarp jų - maždaug 1500 vaikų. Tačiau Jungtinių Tautų atstovai tvirtino, kad Sarajevas buvo išsirinktas atsitiktinai: "Jeigu generalinis sekretorius tuo metu būtų buvęs Niujorke, tai kūdikis būtų

niujorkietis".

Pirmasis kūdikis - Kaune

Lietuvoje per parą gimsta apie šimtą vaikų. Pirmasis spalio 12-ąją Lietuvoje gimęs kūdikis nuo naujagimio Sarajeve pavėlavo viena valanda ir viena minute.

Bene arčiausia šešiamilijardojo planetos gyventojas buvo 3 kilogramus 424 gramus svėręs Jelenos Jaruševičienės sūnus, 1 val. 4 min. gimęs Kauno P. Mažylio gimdymo namuose.

"L.R."

SKIRTOS DVI NOBELIO PREMIJOS

Švedijos karališkoji mokslų akademija paskelbė šių metų Nobelio fizikos ir chemijos premijų laimėtojus.

Nobelio fizikos premija buvo paskirta olandų mokslininkams Gerardusui 't Hooftui ir Martinusui J.G. Veltmanui.

Švedijos mokslų akademijos vertinimu, 53 metų G. 't Hoofto ir 68 metų M.J.G. Veltmano tyrimai suteikė pasaulio mokslui "gera veikiantį teorinį mechanizmą", kurį pasitelkus, be kita ko, galima prognozuoti naujai susidarančių

dalelių savybes.

Nobelio 1999 metų premija už chemijos tyrimus atiteko iš Egipto kilusiam mokslininkui, Egipto bei JAV pilietybę turinčiam Ahmedui Zewailui.

Pasak Švedijos mokslų akademijos pareiškimo, Nobelio premija chemikui suteikiama už tai, jog "įrodė, kad lazerių metodu įmanoma pademonstruoti, kaip cheminės reakcijos metu molekulėje juda atomai". "Atomai jau nebėra nematomi", - sakoma Švedų akademijos pareiškime.

ISTORIJS BŪKLĖ LIETUVOS MOKYKLOSE

Per kelis dešimtmečius anksčiau mūsų mokyklose nuo pradinės ligi aukštosios paskutinio kurso nebuvo girdėti objektyvaus, tikro istorikų žodžio apie mūsų praeitį, apie mūsų padėtį ir ateitį. Istorija buvo suklastota, sudarkyta, sovietizuota. Tas laikotarpis, ypač sovietmetis, - didžiulė spraga ir tautinė skriauda ne tik keliasdešimt kartų mokinių, bet likusi ir neišmatuojama dvasinė, etninė ir patriotinė žala mūsų dabartinei visuomenei, kurioje pasigendame istorinės tiesos ir tėvynės meilės, tautos dvasios supratimo, tikrojo mūsų, kaip valstybės, kaip istorinio vieneto tarp Europos tautų, istoriškumo suvokimo. Šiuos trūkumus itin skaudžiai jaučiame mūsų jaunuolių sąmonėse, visoje mūsų tautos veikloje ir gyvenime. Todėl ne pro šalį šį tą sužinoti apie Lietuvos istorijos būklę. Kalbamės su Šiaulių Saulėtekio vidurinėje mokykloje istorijos mokytoja ALDONA VAITKEVIČIŪTE:

Iš kur, Aldona, esate kilusi?

Iš tarnautojų šeimos. Abudu mano tėvai - tarnautojai. Tėtis dirbo valstybinėje įstaigoje kelių meistras, o mama, kol mokiausi vidurinėje mokykloje, šeimininkavo namuose, o vėliau dirbo prekyboje. Dabar tebeturiu tiktai mamą. Tėvelis jau miręs.

Kur ir kada mokėtės?

Vaikystė prabėgo Šiaulėnų miestelyje, Radviliškio rajone. Čia baigiau vidurinę mokyklą. 1962-1967 m. mokiausi Vilniaus universitete, kurį baigusi įsigijau istoriko, istorijos mokytojo specialybę.

Kodėl pasirinkote mokytojos darbą?

Noras būti mokytoja gimė dar vaikystėje, o paskutinėse vidurinės mokyklos klasėse dar labiau susidomėjau istorija. Šią specialybę galėjau įsigyti Vilniaus Pedagoginiame institute ir universitete. Universitetą pasirinkau todėl, kad ten būdavo galima gauti kur kas daugiau istorinių žinių, atliekama ne tik pedagoginė, bet ir archeologinė, etnografinė, muziejininkystės praktika.

Kur esate važinėjusi ir ką mačiusi?

Keliauti mėgau nuo pat mažumės ir galbūt todėl šiandien atsидūriau net Kanadoje. Kiek sekasi, keliauju savarankiškai su mokytojais ir savo mokiniais. Esu aplankiusi pačias gražiausias ir įžymiausias vietas Lietuvoje. Taip pat esu buvusi daugelyje miestų: Maskvoje, Leningrade, dab. Sankt Peterburge, Kijeve, Teline, Rygoje. Taip pat kai kuriose Užkarpatės, Krymo vietovėse. Išvažiuoti sovietinės okupacijos laikais į užsienį būdavo labai sunku. Pasitaikė iškelti į Bulgariją ir Lenkiją, į kur būdavo paprasčiausia gauti leidimą. Dabar kelionėms didelių sunkumų nėra, tik reikia lėšų, o mokytojui kelionės ne visados prieinamos, nes atlyginimai nėra tokie, kad galėtum laisvai kada nori pasižvalgyti po užsienius.

Dabar, sumažėjus kelionių su mokiniais, kurių didžiūma tėvų net į žygį po Lietuvą negali savo vaikų dėl pinigų stokos išleisti, galėjau pagalvoti ir apie Kanadą. Už galimybę čia apsilankyti esu labai dėkinga Elenai Bernotienei, sudariusiai progą pamatyti šią gražią

ir įdomią šalį su Kvebeko apylinkių istoriniais paminklais, gražiais kriokliais, gražų europietiška Monrealį su garsiomis šventovėmis, žaliais parkais, nuostabiomis šv.Lauryno pakrantėmis.

Ar domisi moksleiviai Lietuvos istorija?

Visokių mokinių turime. Vieni vaikai niekuo nesidomi, bet yra tokių, kurie protarpiais parodo didesnę susidomėjimą kai kuriais įvykiais, asmenybėmis, laikotarpiais? Pasitaiko tokių, kurie nori sužinoti apie programon neįeinančius dalykus?

Ar galėtumėte pasakyti, būtent, kokiais įvykiais, datomis, asmenybėmis labiau susidomi moksleiviai?

Sunkoka į tokį klausimą atsakyti. Reikia iš anksto pačiai pasidomėti, būti tokiam atsakymui pasirengus, nes čia būtina ne tik akiplotu ką nors pasamprotauti. Mano nuomone, reikėtų tam tikrų anketų, susirinkti daugiau tikslesnių duomenų ir pan.

Kiek pamokų ir dėmesio skiriam vidurinėje mokykloje istorijai? Kaip yra paskirstyta programa nuo pirmos iki dvyliktosios klasės?

Istorijai 6-11-ose klasėse skiriamos 2, o 12-oje klasėje po tris savaitines pamokas. Kiek pamokų per visus mokslo metus skirti Lietuvai, o kiek pasaulio istorijai, nusprendžia pats mokytojas. Programoje numatyta, kad būtų ne mažiau skiriama negu trečdalis.

Ar toks savarankiškumas negali atsiliepti Lietuvos istorijos nenaudai?

Ne, ypač aukštesnėse klasėse. Mat per Lietuvos istorijos olimpiadas daug klausimų būna iš Lietuvos istorijos, taip pat jų apstu mokyklos baigiamuosiuose ir į aukštąsias stojamuosiuose egzaminuose. Čia irgi tikrai jokiū būdu neapsiesi be istorijos.

Kokia pagalbine literatūra naudojate rengdami pamokas?

Stengiuosi susipažinti su pačia naujausia metodine literatūra, kurios dabar išleidžiama nemažai. Pirmiausia, straipsniai iš interneto, laikraščių, sakysime, "Vorutos", žurnalų "Mokyklos" ir kitų. Mokytojų programoje yra nurodytas mokslinės, grožinės literatūros sąrašas. Domiuosi knygynuose, bibliotekose esančiomis ar gaunamomis knygomis. Jau turiu ir pati susirinkusi nemažą knygų ir kitos literatūros.

Kokie asmenys jums daugiausia turėjo įtakos?

Kaip dabar galvoju, daugiausia mane paveikė pradinės mokyklos mokytoja, pažadinusi mano susidomėjimą mokytojos darbu ir pačia istorija, kuri mane sudomino kaip studijų objektas. Pasitaikė ir tokių mokytojų, kurių bruožai mane neigiamai paveikė ir tokių bruožų nenorėčiau, kad šiandien griautų mokytojų ir mokinių tarpusavio pasitikėjimą.

Ar istorija dabartinėje mokykloje jau turi savo deramą vietą?

Mūsų mokyklos vadovybė istorijai skiria nemažą dėmesio. Ji tikrai nėra podukra tarp kitų mokyklinių dalykų. Jei trūksta lėšų schemoms, vadovėliams, žemėlapiams, laboratorijai, tai čia ne mokyklos kaltė, o visos švietimo sistemos, medžiaginio pamato

stygius.

Ar kalbama ir laikomasi Jūsų mokykloje bendrų reikalavimų?

Taip. Bendriesiems reikalavimams skiriama užtekinai dėmesio ir laiko.

Ar negalėtumėte apie juos šiek tiek užsiminti. Ypač apie tuos, kurie labiau liečia dorą, tvarką, tėvynės meilę, pareigą, darbštumą ir pan.?

Bendrosiose programose daug dėmesio skirta integracijai - per atskirų dalykų pamokas, žinoma, atsižvelgiant į temą, reikia rasti sąsają su kitomis disciplinomis. Per istorijos pamokas minėtus klausimus panagrinėti kaip tik būna geros sąlygos.

Kokiais vadovėliais Jūs dabar naudojate mokykloje?

Visi mūsų Lietuvos istorijos vadovėliai nauji, parašyti lietuvių autorių: J.Brazausko, A.Gumuliausko, naujųjų ir naujausių laikų pasaulio istorija parašyta Kasperavičiaus. Naudojamės ir verstiniiais užsienyje išleistais vadovėliais - trimis "Istorijos" dalimis, dviem "Pasaulio" tomiais, taip pat A.Šapkos, D.Sruogienės knygomis.

Ar šie vadovėliai yra pakankamai dalykiški ir gerai parašyti?

Palyginus su senaisiais, tikrai geresni.

Ar skaitėte ir naudojate Dalios Daugirdaitės-Sruogienės, lenkų istoriko Ochmansko, Zenono Ivinskio, Antano Alekno, Adolfo Šapokos, Vijuko Alberto Kojalavičiaus ir kitais istorijos vadovėliais?

Skaičiau ir kai kuriuos iš jų turiu. A.Šapokos, D.Daugirdaitės-Sruogienės, Z.Ivinskio, V.A.Kojalavičiaus istorines knygas. Kartais pasinaudoju ir Maironio "Istorija". Lenkų istoriko Ochmansko ir A.Alekno istorijos dar nemačiau.

Kaip stengiatės per pamokas sudominti savo klausytojus?

Tai sudėtingas, įvairiapusis ir ilgalaikis procesas. Mano supratimu, labai svarbūs pirmieji mokytojo ir mokinio susitikimai. Juk dažniausiai moksleivis savo nuomonę apie dėstomą dalyką susidaro iš mokytojo. Todėl mes su mokiniais aiškinamės istorijos mokslo esmę, paskirtį, reikšmę. Stengiuosi išsiaiškinti, kuo mokiniai domisi, kad galėčiau jiems paskirti individualias užduotis. Per pamokas stengiuosi pasinaudoti įvairesniais dėstymo metodais, žaidybiniais elementais, viktorinomis ir pan. Parenku įdomesnius straipsnius iš papildomos literatūros, todėl vaikai mielai perskaito daugiau knygų, negu nurodyta programose. Retsykiais kai kuriuos įdomesnius istorinius įvykius stengiamės inscenizuoti, kai kur išvykstame patys pasižiūrėti pilių, miestų.

Ar yra Jūsų mokinių, studijuončių istoriją?

Taip, buvo ir yra keli istorijos specialybės studentai, nes mūsų mokykla nėra labai didelė.

Ar dabartiniu metu istorija tikrai yra tokia, kad galima pasakyti "Historia est magistra vitae" (Ciceronas)?

Nėra. Nors istorijos vaidmuo ir reikšmė didėja.

Dėl kokių priežasčių, Jūs

galva, taip nėra? Kas kliudo jai atsistoti tvirtai į savo vietą gyvenime ir mokykloje?

Tuo tarpu mokyklose labai sudėtingos mokymo programos, mokomų dalykų daug, o visiems dalykams reikia laiko. Dabar nesibaigusi mokyklos reforma: vyresniųjų klasių moksleiviai pagal savo norą, sugebėjimus ir polinkius galės rinktis humanitarinius arba tiksluosius mokslus. Humanitarai galės daugiau susipažinti su istorija. Kai visuomenėje vyksta kokie nors socialiniai poslinkiai, sakysime, nuo 1988 m. prasidėjus veiklesniam tautiniam atbudimui, buvo daugiau domimasi istorija. Dabar po to sumažėjusio sąjūdžio kasdienybė daugiau užgožia tą susidomėjimą.

Kokie Jūsų santykiai su kitais mokytojais ir kitų mokyklų istorikais?

Manau, kad geri. Kokių nors ginčų, susikirtimų neturėjau. Normaliai dirbame ir bičiuliškai bendraujame. Vieni kitiems patariame ir padedame, dalyvaujame metodiniuose pasitarimuose, per kuriuos sužinome naujovių ir patys šį tą kitiems papasakojame. Esame normaliam darbo ir veiklos kelyje.

Dėkojame mokytojui Aldonai už atsakymus. Linkime kuo daugiau plėsti ir didinti Lietuvos istorijos reikšmę ne tik mokyklose, bet ir plačioje visuomenėje, kad tikrai Lietuvoje kuo greičiau neliktų tokių, apie kuriuos būtų galima pasakyti: "Historiam nescire hoc est semper puerum esse" - "Istorijos nežinoti - visada būti vaiku".

Kalbėjosi kun. K.Ambrasas, S.J.

Lenkų namai Vilniuje gali sukelti nesantaiką tarp lenkų

Vilniuje statomi Lenkų namai gali tarp vietos lenkų nesantaikos obuoliu, teigia Lenkijos dienraštis "Trybuna".

Pasak laikraščio, likus vos pusmečiui iki jo atidarymo, į 3-4 laisvus kambarius pretenduoja apie 30 Lietuvoje esančių lenkų organizacijų.

"Nesunku įsivaizduoti, kokia audra čia kils, kai paaikšės, jog visiems trūksta vietos. Jau dabar kai kurios organizacijos viena į kitą kreivai žiūri, tačiau daugiausia emocijų kelia klausimas, kam atiteks patys Lenkų namai", - teigia dienraštis.

Pranešama, kad rugsėjo pabaigoje Vilniuje lankėsi Lenkijos Senato ryšių su tautiečiais užsienyje komisijos senatorių grupė, kuriuos "Lenkų namai pribloškė savo dydžiu bei nustebino, kad iki šiol nesureguliuotas pastato nuosavybės klausimas".

Pasak "Trybuna", šių namų statybai skiriama beveik 50 procentų visų Lenkijos Senato lėšų, panaudojamų užsienyje gyvenantiems lenkams remti".

Pasak "Trybuna", vietoj statybai planuotų 9 milijonų zlotų jau išleista 15 mln. zlotų. Vienas zlotas maždaug lygus vienam litui.

"Senatoriai neslėpė savo nuostabos dėl pastato dydžio ir reikšmės nuogastavimus dėl jo išlaikymo sąnaudų, kadangi, preliminariais duomenimis, per mėnesį už tai teks mokėti apie 5000 JAV dolerių", - rašo laikraštis.

Lenkų senatoriai nerimauja ir

(Nukelta į 8-tą psl.)

Signatarų Klubo Nariai Panemunės Pilyse

Dr. Leonas MILČIUS

Pradžioje - šiek tiek apie Kovo 11-osios Akto signatarų klubą.

Dar 1993 m. Seime buvo įkurtas "Kovo 11-osios Akto signatarų" klubas. Jam šiuo metu priklauso 104 nariai. Suprantama, kad signataras patas nusprendžia, ar jis nori dalyvauti klube, jį remti ir toliau bendrauti su buvusiais Aukščiausios Tarybos deputatais. Signatarų klube gali dalyvauti ir dalyvauja ne tik tie deputatai, kurie balsavo už Lietuvos nepriklausomybę bei pasirašė Kovo 11-osios aktą, bet ir vėliau - antrame rinkimų rate - išrinkti ir Nepriklausomybę palaikę deputatai, o taip pat jau mirusių signatarų šeimų nariai. Kai kurie signatarai - dabartiniai Seimo nariai - dėl užimtumo, arba manydami, kad tikraisiais signatarais dera laikyti tik du pirmuosius Akta pasirašiusius asmenis, iki šio laiko dar nepareiškę noro įsijungti į klubo veiklą.

Klubas kiekvienais metais renka savo valdybą, kanclerį ir prezidentą. Klubo išlaikymui nariai moka metinį nario mokestį, siunčia aukas. Šiuo metu signatarų klubo prezidentu antrai kadencijai išrinktas Zigmąs Vaišvila, o kanclere - Birutė Valionytė. Signatarų klubo tikslas - padėti išlaikyti Nepriklausomybės atstatymo akto pasirašymo istorinę atmintį, jo reikšmę, o taip pat išsaugoti tuo metu Aukščiausioje Taryboje vyravusius idealus, tautos santarvės dvasią. Todėl signatarų tarpusavio bendradarbiavimas, rūpinimasis dabartiniais Lietuvos, kaip nepriklausomos valstybės kūrimo reikalais, yra ne vien simbolinis istorinio fakto gyvasis momentas, bet ir tam tikras atsakomybės matmuo dabartinei politikai.

Galima ir reikia tikroviškai ir net kritiškai žiūrėti į kiekvieną signatarą, jo konkrečią ar vėlesnę veiklą, bet negalima nuneigti ir suniekinti visos 1990 metais išrinktos Aukščiausios Tarybos, Nepriklausomybės atstatymo akto pasirašiusių deputatų ir visų pirmųjų, iš tiesų nelengvų nepriklausomybės atkūrimo metų istorinės reikšmės. Tai darydami, nepagrįstai (o gal kartais net piktavališkai?) niekintume savo istoriją ir patys save. Deja, tokio nesveiko signatarų vardo niekinimo, laikraštines pylos jiems šiandien yra daug daugiau, negu reikėtų.

Kiekvienais metais signatarų klubas pavasarį ir rudenį stengiasi

rengti progines ar tiksles išvykas į atskiras Lietuvos vietas, organizuoja susitikimus su plačiąja visuomene, dalyvauja kokiam nors svarbesniame kultūriniame ar politini - istorini įvyki pažyminiame renginyje.

Šių metų pavasarį signatarai pabuvojo Vilkaiviškio raj., Ožkabaliuose - dr. Jono Basanavičiaus tėviškėje. Prie jos esančiame Tautinio atgimimo ažuolyne sodino savo vardinius ir vasario 16-osios signatarų ažuolus. Ne mažiau įdomi išvyka signatarų ir jų šeimoms narių laukė ir šio rugsėjo pradžioje, kai išties dar tokią vasarišką dieną buvo galima gėrėtis visada įspūdingais panemunės kraštovaizdžiais, pabuvoti senovinėse pilyse ar įkopti į aukštą piliakalnį. Panemunės pilys, jų dabartinė būklė, panaudojimas ir perspektyvos buvo šios rudeninės signatarų išvykos tikslas.

Išvyką pradėjus Kauno pilyje, pasigrožėjus Santaka, senamiesčiu, po to geras pusvalandis buvo skirtas ir Prezidentūros sodeiui, čia esančių Lietuvos prezidentų skulptūrų aplankymui, jų gyvenimo ir veiklos prisiminimui. Kaip dažniausiai, taip ir šį kartą, kelionės vadovo pareigos teko kolegai Gediminui Ilgūniui. Ne priėmą kartą klausausi jo aiškinimų, bet visada tenka stebėtis G. Ilgūno žinių gausa, jų nuoseklumu ir mokėjimu pasidalinti su kitais.

Trumpai sustojome Žemųjų Kaniūkų kapinėse, kuriose ilsisi buvusi bendražygė - signatarė Birutė Nedzinskienė. Paskui važiuome pro Zapyškį, Lekėčius, Lukšius, Šakius, trumpai prisimindami šių miestelių istoriją, čia gyvenusius žymesnius žmones. Pirmiausia sustojome Jurbarke, kurį sunku būtų atskirti nuo skulptoriaus Vinco Grybo gyvenimo, jo muziejaus. Jame didingu monumentalumu ir tyru gipso baltumu lankytojus žavi bei jaudina Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Vytauto Didžiojo, rašytojo ir istoriko Simono Daukanto, klūpančio angelo ir kitų plačiai žinomų skulptūrų modeliai. Daugeliui tikrai buvo netikėtai malonu susitikti ir kalbėtis su skulptoriaus sūnumi Gediminu Grybu.

Būtų beprasmiška keliais sakiniais bandyti aprašyti vėliau aplankytas Panemunės ir Raudonės pilis, Veliuonos, Seredžiaus ar Vilkijos miestelius, juose esančius piliakalnius, bažnyčias ar paminklus. Ilgai galima žvelgti nuo

(Nukelta į 8-tą psl.)

SPORTAS

Kasmet - Lietuvos dviratininkų triumfas

Italijoje E. Pučinskaitė pasaulio čempionės titulą perėmė iš D. Žiliūtės

Ant pasaulio čempionato garbės pakylas (iš kairės): australietė A. Wilson ir lietuvaitės E. Pučinskaitė ir D. Žiliūtė

Dramaturgo William Shakespear herojų Romeo ir Juliette meistas Verona tapo Lietuvos dviratininkės Editos Pučinskaitės triumfo vieta.

Šiame Italijos mieste 23 metų lietuvė tapo pasaulio čempione. Ant aukščiausios garbės pakylas vietos E. Pučinskaitė užkopė po 114 km grupinių lenktynių. Lietuvė nuotolį įveikė per 2 val. 59 min. 49 sek.

E. Pučinskaitė planetos čempionės karūną perėmė iš 23 metų Dianos Žiliūtės, tokį pat titulą iškovojošios pernai Olandijoje. D. Žiliūtė, šįkart atsilikusi nuo čempionės 18 sek., laimėjo bronzos medalį.

Sidabrą iškovojo australė Anna Wilson, tapusi pasaulio vicečempone asmeninėse lenktynėse, per kurias trečiąją vietą užėmė E. Pučinskaitė.

"Nemanykite, kad tai atsitiktinė sportinė sėkmė. Pergalingą spurtą lenktynių pabaigoje lėmė juodas darbas visus metus ir komandos draugių pagalba trasoje", po pergalės sakė pasaulio čempionė E. Pučinskaitė.

Po 2000 metų Sydnėjaus olimpinių žaidynių besirengianti ištėkti už savo sužadėtinio Roberto rossi, E. Pučinskaitė teigė, jog būtent šis jos širdį pavergęs italas daugiausia prisidėjo prie pergalės pasaulio čempionate.

—oOo—

2000 metų Sydnėjaus olimpinių žaidynių medaliuose, kurie bus įteikti prizininkams, vienoje pusėje bus pavaizduota Sydnėjaus opera greta olimpinio deglo ir penkių olimpinių žiedų. Kitoje - senovės graikų pergalių devė Nikė ir alyvmedžių lapų vainikas. Medalių dizainą, kurį sukūrė australas Wojciech Petranik patvirtino Tarptautinio olimpinio komiteto (IOC) vykdomasis komitetas. Iš viso bus pagaminta 3100 medalių - po 1000 aukso bei sidabro bei 1100 bronzos, kurie atiteks 296 rungčių prizininkams.

—oOo—

Brisbane buvo oficialiai pristatytos penktosios "Geros valios" žaidynės, kurios šiame meiste vyks 2001 metų rugpjūčio 29

- rugsėjo 9 dienomis. Tai bus pirmosios žaidynės, kurios vyks ne Rusijoje ar JAV. "Geros valios" žaidynėse turėtų dalyvauti 1300 sportininkų, kurie varžysis 14 sporto šakų. Queenslando valstijos vyriausybė pasirengimui varžyboms skirs 20 mln. JAV dolerių ir tikisi, kad šios išlaidos atsipirks 130 mln. dolerių investicijomis į valstijos ekonomiką.

—oOo—

Europos jaunių (16-18 metų) karatė kiokušin čempionate Lietuvos sportininkai iškovojo du aukso, vieną sidabro ir du bronzos medalius. Tai lėmė Lietuvai antrąją komandinę vietą. Nugalėtojais tapo čempionatui šeimininkai vengrai. Iš viso varžėsi 22 valstybių sportininkai. Aukso medalius pelnė Rytis Burneikis (Kauno "Rifas") ir Indrė Stankevičiūtė (Kauno "Fortitudo"). Sidabras teko Mindaugui Stanevičiui (Tauragės "Taurus"), bronzą - Dariui Gudauskui (Vilniaus "Kanku") ir Rūtai Mitrulevičiūtei (Kauno "Oriens").

—oOo—

Klaipėdos sportinių šokių ansamblui "Žuvėdra", besirengiančiam Lotynų Amerikos šokių ansambliu pasaulio čempionatui, bei Lietuvos sportinių šokių federacijai, organizuojančiai šias varžybas lapkričio pabaigoje Vilniuje, Kūno kultūros ir sporto departamentas skyrė 50 tūkst. litų. "Žuvėdra" neseniai Baltarusijoje tapo Europos čempione. Kūno kultūros ir sporto departamente Klaipėdos kolektyvo šokėjams buvo įteikti atminimo medaliai, o jų treneriams Skaistei ir Romaldui Idzelevičiams - ordinai "Už nuopelnus Lietuvos sportui". "Žuvėdros" šokėjams ir jų treneriams įteiktos piniginės premijos.

—oOo—

Seattle (JAV) pirmąkart pasaulio bokso istorijoje surengta skirtingų lyčių atstovų dvikova. Amerikietė 36 metų Margaret McGregor pranoko savo varžovą Loi Chow.

(Nukelta į 8-tą psl.)

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Vėlinės visų mirusiųjų paminėjimas lapkričio 2 d. ir per visą Vėlinių Oktavą. Atlikus išpažintį, priėmus šv. Komuniją, pasimeldus intenciją už maldingą kapų aplankymą visomis šio aštuondienio dienomis galima gauti visuotinius atlaidus mirusiųjų naudai. Kiekvienam kunigui Vėlinėse leidžiama aukoti net trejas šv. Mišias už mirusius. Iš mūsų parapijos jau net 872 mirusieji. Už visus mūsų mirusiuosius aukosime šv. Mišias Švč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje lapkričio 7 d. sekmadienį 11 val. Bažnyčia bendru paminėjimu be atskirų vardų primena sielas visų mirusiųjų, kurie yra mirę krikščionių ir katalikų bendruomenėje.

Vėlinių Oktavos savaitės metu aplankysime mūsų mirusius Fawkner kapines, kai ten daugiausia lietuvių palaidota, susirinkdami prie A.†A. Prelato Prano Vaserio kapo lapkričio 6 d. šeštadienį 11 valandą. New Cheltenham kapines,

kur irgi nemaža lietuvių palaidota ir melsimės **tą pačią dieną šeštadienį 3 valandą**. Išvažiuavus iš Reserve Road, sustojame prie kapų, toje vietoje kaip būdavo kasmet. Ir čia susitikus visiems prie lietuvių kapo ir už visus atliksime Vėlinių apeigas ir maldas už mūsų mirusius lietuvius.

Springvale kapines lapkričio 7 d. sekmadienį po pietų išvažiuojame iš Princes Highway ir visi susitinkame prie kapinių raštinės **lygiai 3 valandą**. Tada visi nuvykstame prie artimiausio lietuvių kapo. Vėlinių Oktavo apeigų mirusiųjų maldoms už visus čia palaidotus lietuvius.

Mūsų Parapijos Tarybos posėdį aptarėm einamus reikalus ir nutarėm, kad mūsų parapijiečių susirinkimas bus Lietuvių Namuose didžiojoje salėje lapkričio 14 d. sekmadienį 1 val. po pietų. Turėsime keletą dalykų aptarti.

Gyvojo Rožančiaus Brolijos lapkričio mėnesio intencija už mirusius. Brolijos pirmininkė visuomet yra Viktorija Jablonskienė.

LIŪDĖDAMI

atsisveikiname su "Talkos" steigėju, buvusiu direktoriu, vedėju ir nuoširdžiu draugu,

JUOZU ŠNIRU

kurio įnašas "Talkos" veikloje lieka neužmirštamas. Reiškiame gilią užuojautą dukrai Birutei ir artimiesiems. Lietuvių kooperatinė kredito draugija "TALKA"

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Prašomi pristatyti į Lietuvių Namų Jubiliejinę Salę lapkričio 13 d., šeštadienį tarp 10-1 val., bei lapkričio 14 d., sekmadienį tarp 12-2 val. p.p. Prašome nepamiršti atsinešti kvitus ir dokumentacijos formas, iš kurių pirmoji ir trečioji gražinama priimančiai siuntinio d-jos narei, antra dedama į voką, kuris prikljuojamas ant siuntinio. Primename nesiųsti pinigų bei brangenybių.

Dėsime visas pastangas, kad siuntiniai saugiai pasiektų adresatus, bet atsakomybės neprisiimame.

Melbourno L.K.M. Draugijos Valdyba

MENO PARODA

Š.m. lapkričio mėn. 27 d.

11 val. - 4 val. p.p. Balwyn Community Centre,
412 Whitehorse Rd., Surrey Hills

rengiu savo piešinių parodą, kurią dedikuoju mūsų mylimo a.a. brolio DONATO atminimui. To mūsų brangaus brolelio gyvybę pakirto kraujo vėžys. Nežiūrinti į visas pastangas St. Vincent ligoninės daktarų, jį išgelbėti nepavyko. Kaip padėką už jų pastangas, mes nutarėme suruošti aukų fondą St. Vincents Hospital, Melbourne c/- Cancer Research Foundation (su Fondo sutikimu). Tai irgi buvo a.a. Donato pageidavimas.

Ačiū visiems, kurie parems tą Fondą.

Regina Mačienė

PADEKA

Ačiū visai Tasmanijos lietuvių bendruomenei, o ypatingai Raimundui ir Judy Tarvydam.

Neįvertinti Tasmanijos lietuvių vienybės, didžiadvasiškumo ir dosnumo būtų didelė klaida.

Kada mano autobomilis (vientintelė susisiekimo priemonė) buvo pavogtas ir sunaikintas, iš jų - tos vieningos bendruomenės, aš sulaukiau užuojautos ir finansinės paramos.

Yra džiugu, kad maža Tasmanijos lietuvių bendruomenė yra didi jausmais - suprantanti artimą jo nelaimės atvejį.

Dar karta dėkoju visiems, kurie man padėjo per tuos kelis mėnesius.

Rožė Vaičiulevičius

AUSTRALIJA GRAŽINA SKOLA

Rita BALTUŠYTĖ

Dėl konflikto Rytų Timore Australija atsidūrė viso pasaulio dėmesio centre. Mat būtent jai tenka pagrindinė taikdariškos misijos Rytų Timore našta.

Ypač daug Australijoje dabar kalbama apie "Howardo doktriną". Taip vadinamas spaudoje pasirodęs šalies ministro pirmininko John Howard pareiškimas, kad Australijai nuo šiol tenka JAVA pavaduotojos našta užtikrinant saugumą šiame pasaulio regione.

Pats premjeras neseniai pabrėžė, jog per visą istoriją australai kariniuose konfliktuose dalyvaudavo ne norėdami kam nors primeti savo valią ar vertybes, o tik gindami teisybę ir teisingumą. Tačiau yra klausiančiųjų, kodėl tos teisybės ir teisingumo Australija negynė anksčiau.

Santykiai su kaimyne keičiasi

Ypač neigiamai Australijos posūkį į vadinamąją žmogiško veido užsienio politiką - kai žiūrima ne vien šalies interesų, bet ir moralės, vertina Indonezija.

Čia gatvėse deginama Australijos vėliava (tiesa, dažnai tai daro samdomi demonstrantai), kulkos varpo šios valstybės ambasada ir konsulatus, žiniasklaida tęsia dezinformacijos kampaniją apie Australijos vadovaujamų taikdarių veiksmus Rytų Timore. Jokie paneigimai paprasčiausiai nespausdinami.

Indonezija vienašališkai nutraukė gynybos sutartį su Australija. Australija atšaukė bendrus karinius manevrus, bet nesumažino 8 mln. Australijos dolerių (beveik 21 mln. litų) siekiančios sumos, šiemet skirtos karinio bendradarbiavimo programai. Kasdien kartojama, kad Rytų Timoras nesugadins gerų kaimyninių santykių.

Tiesa, jau iš karto po referendumo, kai dauguma Rytų Timoro gyventojų pasisakė už nepriklausomybę nuo Indonezijos, šalies prezidentas J.B.Habibie nekėlė ragelio, kai Australijos vadovas jam skambino, norėdamas paraginti pripažinti jų valią, o karinių pajėgų vadas generolas Wiranto atsisakė kalbėti su Australijos gynybos ministru John Moor.

Dabar iš abiejų šalių politinio žodyno visiškai išnyko iki šiol dvišalius santykius nusakęs "ypatingos draugystės" terminas.

Australai pamiršo pažadus

Paskutinį kartą Rytų Timore ginkluoti australai buvo atsidūrę II pasaulinio karo metu, traukdami nuo japonų pajėgų, persekiojusių juos tuometinės Olandijos kolonijoje Vakarų Timore. Rytinė salos dalis tuomet dar priklausė Portugalijai, kuri šiame kariniame konflikte laikėsi griežto neutraliteto.

Nepaisydami šio savo valdovų nusistatymo, Rytų timoriečiai tikrąja to žodžio prasme išgelbėjo australų kariams gyvybę: juos slėpė, aprūpino maistu, buvo vedliai, žvalgai ir net dalyvavo tiesioginėje kovoje su Japonijos kariuomene. Už tai jiems buvo žiauriai atkeršyta. Užėmusi Rytų Timorą Japonijos kariuomenė daugiau kaip 20 tūkstančių timoriečių nužudė, dar daugiau jų mirė nuo kankinimų ir iš bado.

Australai saugiai traukdami iš Rytų Timoro, iš lėktuvų mėtė lapelius su užrašu "Mes niekada jūsų nepamiršime". Šitie atsišaukimai vos ne kasdien prisimenami žinais klaidoje.

Proga atsilyginti už didvyrišką timoriečių pasiaukojimą Australijai atsirado prieš 23 metus, Indonezijos kariuomenei įžygiavus į 1973 metais nepriklausomybę paskelbusią buvusią Portugalijos koloniją. Portugalai iš Rytų Timoro pasitraukė patys, pažadėję remti naują valstybę, kurios teises netrukus pripažino ir Jungtinių Tautų Organizacija.

Tačiau Indonezija, iš jos pasitraukus kolonistams savarankiška valstybe tapusi 1948 metais, panoro tarp pusantro šimto salyne gyvenančių tautų ir tautelių turėti ir Rytų timoriečius. Australijai pamiršus pažadus jų nepamiršti, nuo 100 iki 200 tūkstančių timoriečių žuvo kovose su okupantais, su kurių priespauda neikuomet nesusitaikė.

Buvo ir Rytų Timoro rėmėju

Australija tapo ir dabar tebėra vienintelė pasaulio šalis, de jure pripažinusi Rytų Timorą Indonezijos dalimi. Australijos vyriausybės nusistatymo bet kokia kaina palaikyti gerus santykius su ketvirta didžiausia pasaulio (200 milijonų gyventojų) ir didžiausia islamo šalimi nepakeitė ir paaiškėjęs faktas, kad 1976 metais invazijos metu Rytų Timore indoneziečių kariai nužudė penkis jaunus australų žurnalistus.

Tačiau neteisinga būtų sakyti, kad niekas Australijoje neprisiminė Rytų timoriečiams duoto pažado. Australijoje pereglobstį rado tūkstančiai pabėgėlių iš rytų Timoro, tarp jų ir vienas nepriklausomybės judėjimo vadovų Jose Ramosas Horta, jo motina, broliai ir seserys.

Australijoje veikia keliolika organizacijų, telkiančių humanitarinę paramą Rytų Timorui. Ypač aktyvi buvusių karių lyga RSL ir Australijos bei Naujosios Zelandijos šventosios Mary McKillop vardu pavadinta vienuolija.

Prieš kelerius metus, Australijos vyriausybei paskelbus, jog kelolikai tūkstančių Rytų timoriečių nebus pratęstos vizos ir jie turės išvykti, vienuolės pareiškė nebijančios bausmės už pilietinį nepaklusnumą. Jos bus pasiryžusios savo globotinius išslapstyti Sydnejaus bei kitų miestų gyventojų namuose.

Nelegalioje akcijoje pažadėjo dalyvauti keli tūkstančiai žmonių. Vienuolių globojamas, vakariniame Sydnejaus priemiestyje Saint Mary veikia Timoro studijų institutas.

Entuziazmas gali atvėsti

Po rugsejo referendumo Rytų Timore prasidėjus naujai kruvinų žudynių bangai, šiaip jau politiškai apatiškais vadinami australai labai aktyviai ėmė reikšti nepasitenkinimą šalies vyriausybės pozicija vienos mažos ir neturtingos tautos atžvilgiu.

Sydnejuje, Melburne, Darvine prasidėjo tūkstantinės demonstracijos. Jų dalyviai reikalavo, kad Australijos karinės pajėgos išsiųstų ir nutrauktų kraujo liejimą Rytų Timore.

Tokias pat nuotaikas reiškė

(Nukelta į 8-tą psl.)

Atskirtoms Siamo dvynėms - 12 Signatarų Klubo Nariai Panemunės Pilyse

Liepos 10-ąją suėjo 10 metų, kai Lietuvoje pirmą kartą buvo atskirtos Siamo dvynės. Neįprastos naujagimės - kaktomis ir viršugalviais suaugusios mergaitės gimė 1987 m. Alytuje ir abi kartu svėrė 3.2 kilogramo. Siamo dvynės augo bei vystėsi kaip ir kiti vaikai: 10 mėnesių jos pradėjo tarti pirmuosius skiemenis, būdamos vienerių metų bandė stotis ir vaikščioti. Nors viena mergaitė žiūrėjo į viršų, kita į šoną, bet viena kitos judesius jos kažkaip jausdavo. Beveik 2 metus Kaune Siamo dvynėms buvo atliekami tyrimai, kurių rezultatai buvo siunčiami Maskvos N. Burdenko neurochirurgijos instituto direktoriui Aleksandr Konovalov, kuris ir sutiko atlikti Siamo dvynių atskyrimo operaciją.

Vilijos ir Vitalijos atskyrimo operacija truko 16 valandų, ir tai buvo pirmoji ir iki šiol vienintelė sėkminga Siamo dvynių atskyrimo operacija tuometinėje Sovietų sąjungoje. Po to sesės atlaikė eilę įvairių operacijų "Dallas Chilworks International" (JAV), kurias veltui atliko dr. Kenneth E. Salyer.

Pasaulio statistika byloja, jog 50-80,000 įprastų gimimų tenka

Siamo dvynės Vilija ir Vitalija.

vienas Siamo dvynių gimimo atvejis. Pirmieji žinomi krūtinėmis suaugę broliai dvyniai Chang ir Eng Bunker gimė 1811 m. dabartiniame Tailande, Siamu vardu vadintoje vietovėje. Krūtinėmis suaugę broliai buvo vedę paprastas seseris dvynes. Vienas iš jų turėjo 12, kitas - 10 vaikų. Siamo dvyniai išgyveno iki 63 metų. Chang mirė praėjus pustrėčios valandos po savo brolio Eng mirties.

Vilija ir Vitalija Tamulevičiūtės jau visą dešimtmetį kasmet švenčia po du gimtadienius: šeimoje prisimenamos mergaičių gimimo ir atskyrimo viena nuo kitos dienos. Šiomet liepos 30-ąją mergaitės šventė savo 12-ąjį gimtadienį.

"Draugas"

(Atkelta iš 6-to psl.)

stataus Nemuno šlaito į toli besidriekiančias lankas, kitapus jo žaliuojančius miškus ir jausti laimingos akimirkos grožį. Visa tai dauguma ne kartą esame patys matę ir patyrę. Svarbiausia, kad visą laiką palieka noras dar kartą čia atvykti, ką nors dar daugiau sužinoti, nes šių vietų vaizdai bei jų istorinė praeitis labai giliai jaudina.

Suprantama, kad daug kur norisi daugiau tvarkos, švaros, daugiau dėmesio ir pastangų. Vis sunkiau bepakeliamas darosi nuolatinis lėšų stygius ir jo sąlygojamos, metų metais besitęsiančios tos pačios nuolatinio skurdus įvaizdžio problemos. Seni, garbingi paminklai, atrodo, laukia ne tik geresnių, turtingesnių laikų, bet ir naujų idėjų, platesnių panaudojimo galimybių.

Jau beveik metai, kai už Vilkijos, Ringovės kaime, vieno iš 1863 m. sukilimo vadovo kun. A. Mackevičiaus suėmimo vietoje pastatytas paminklinis akmuo. Garbūs žmonės čia sakė gražias kalbas, liejosi pažadai pasirūpinti bebaigiančiais griūti sodybos pastatais. Šiandien viskas yra likę taip pat, tik sutręšę mediniai statiniai dar labiau pasvirę. Kol jie visai sugrius, liko ne metai, o dienos.

Jau beveik pavakary signatarų autobusas sustojo prie Raudondvario bažnyčios. Pasidžiaugę tikrai menišku kompozitoriaus Juozo Naujalio

Lenkų namai Vilniuje gali sukelti nesantaiką ...

(Atkelta iš 5-to psl.)

dėl pastato nuosavybės. Dauguma jų reišė mintį, kad Lenkų namai Vilniuje turėtų tapti Lenkijos valstybės išdo nuosavybe, tačiau niekas negalėjo atsakyti į klausimą, kokių pagrindų remiantis pastatas, iškilęs svetimos valstybės teritorijoje, Lietuvos lenkų sąjungos išnuomotoje žemėje, gali tapti Lenkijos valstybės išdo nuosavybė.

Daug rūpesčių kelia ir klausimas, kas įsikurs Lenkų namuose. Planuota, kad jame dirbs Lenkų institutas Vilniuje, lenkų visuomenės organizacijos ir Lenkų universitetas.

Tačiau susitikime su senatoriais dalyvavęs Lenkijos generalinis konsulas Vilniuje Mieczyslawas Jackiewiczus teigė, jog Lenkų institutas nesirengia dirbti Lenkų namuose, o Lenkijos užsienio reikalų ministerija ieško Vilniuje jam nupirkti kitą pastatą. BNS

paminklų, įdėmiai išklausėme Raudondvario klebono kun. Vytenio Vaškeliio paaiškinimų apie bažnyčios menines vertybes. Iš aukšto jos bokšto pasidairę į Nevėžio bei Nemuno santaką, aplinkui pūpsančias sodybas Raudondvario, Šilelio, Romainių, Kaniūkų, ir kitų pakaunės vietovių namus, visą likusį vakarą paskyrėme Raudondvaro piliai, čia įsikūrusiam Žemės ūkio inžinerijos institutui.

Laukiamus svečius, tarp kurių buvo Seimo pirmininko pavaduotojas, Centro sąjungos pirmininkas Romualdas Ozolas, Seimo narys, Demokratų partijos pirmininkas Saulius Pečeliūnas, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas Balys Gajauskas ir dar gera dešimtis kitų signatarų, pasitiko instituto direktorius dr. Vytautas Kučinskas ir skyriaus vedėjas dr. Algirdas Genutis. Buvęs instituto vyriausiasis inžinierius, pilyje esančių kraštotyros ir J. Naujalio muziejų steigėjas Ramūnas Blažaitis supražindino signatarus su sena Raudondvario pilies istorija, grafų Tiškevičių šeimos gyvenimu, jų likimais, muziejų turtais. Ne vienas žavėjosi pilies pirmajame aukšte iškabintais spalvingais dailininko Kosto Žardelevičiaus tapytais paveikslais, jaunųjų raudondvariečių keramikos darbais.

Ilgai užsitęsė pokalbis apie dabartines instituto problemas, pilies ir jos aplinkos panaudojimą ne tik vietiniams, bet ir respublikiniams kultūriniais renginiais.

Be abejo, visiems signatarams tokia išvyka buvo įdomi, maloni ir naudinga. Bet patirti įspūdžiai, išgirstos žinios ilgiausiai atmintyje liks kartu vykusioms jų jaunosioms atžaloms. Tai puiki pažinties krašto ir Lietuvos istorijos pamoka. Šią valstybę atkūrė jų tėvai, o jie privalės saugoti, stiprinti ir puoselėti.

"Dirva"

Šanchajaus Dziaotongo

universitete sukurtas miniatiūrinis vapsvos dydžio sraigtasparnis, kurį galima panaudoti karinei žvalgybai.

Teigiama, kad tai mažiausias sraigtasparnis pasaulyje. Jis yra 18 milimetrų ilgio, 5 milimetrų aukščio ir 3 milimetrų pločio.

Tokiam prietaisui nusileisti reikia maždaug dviejų žemės riešutų ploto aukštelės. Mokslininkai išrado šį įrenginį, tirdam specialias medžiagas, milrostaklių naudojimą, ekeltroniką bei aerodinamiką.

Pasak kinų mokslininkų, šį sraigtasparnį puikiai galima panaudoti žvalgyboje.

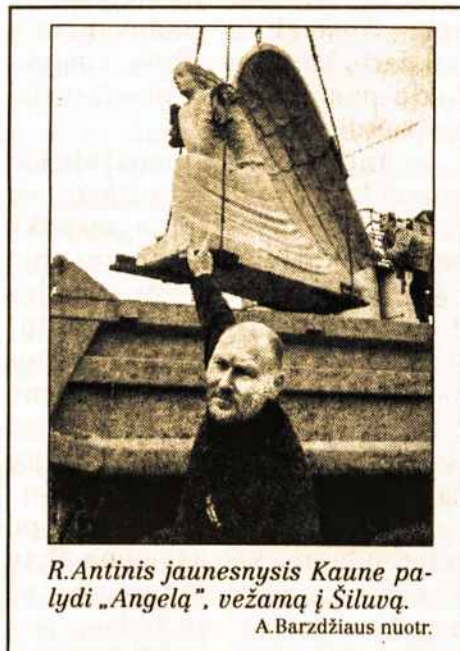
Šiluva jau sulaukė antrojo "Angelo"

Vida SAVIČIŪNAITĖ

Į Šiluvos kapinių koplyčią atkeliavo antrasis skulptoriaus Roberto Antinio nukaltas "Angelas". Jo brolis dvynys daugiau kaip metai stovi laiptų terasoje prie įėjimo į šią koplyčią, pagarsėjusią stebuklingais apsirėiškimais.

Pagal skulptoriaus ir architekto Antano Vivulskio 1903 metais sukurtą Šiluvos kapinių koplyčios projektą abipus įėjimo turėjo stovėti akmeninės angelų skulptūros. Nuo idėjos iki jos įgyvendinimo praėjo vos ne visas amžius.

Angelų skulptūrų eskizus prieš 30 metų padarė skulptoriai Robertas Antinis tėvas ir Robertas Antinis sūnus. Senasis R. Antinis dar spėjo sukurti skulptūrų gipso modelius. Mirus tėvui "Angelą" iš ukrainietiško akmens iškalė sūnus R. Antinis kartu su akmens kalybos meistru Vykintu Ivoška. Darbai

R. Antinis jaunesnysis Kaune palydi „Angelą“, vežamą į Šiluvą. A. Barzdžiaus nuotr.

vyko Kaune esančios bendrovės "Monumentalis" dirbtuvėse.

Palydėdamas kranu keliamą antrąjį, keletą tonų sveriantį "Angelą" į sunkiasvorį sunkvežimį, R. Antinis jaunesnysis pasidžiaugė, kad šis įvykis yra didžiausia dovana jo tėvui, kurio 100-osios gimimo metinės buvo paminėtos pernai.

"L.r."

AUSTRALIJA GRAŽINA SKOLA

(Atkelta iš 7-to psl.)

redakcijas laiškais užpylę laikraščiu skaitytojai.

Tačiau pragmatiškai apžvalgininkai mano, kad Australijos mokesčių mokėtojų moralinis pakilimas ataus, paiskėjus, kiek jiems kainuos pagalba Rytų Timorui, kuriame vien 5000 australų karių išlaikyti per metus reikia milijardo Australijos dolerių (apie 2,6 milijardo litų).

Dvigubai daugiau pinigų reiks atkurti sunaikintai, kad ir kokia menka ji buvo, Rytų Timoro infrastruktūrai, tiesiogine prasme išdegtiems miestams ir dirbamajai žemei atgaivinti.

Tačiau kol kas vyrauja nuotaikos, kad kaip ir kiekvieną uždelstą įsiskolinimą, Australijos istorinę skolą Rytų Timorui reikia atiduoti su procentais. "L.r."

SPORTAS

(Atkelta iš 6-to psl.)

Visa galva už savo priešininkę žemesnis 33 metų amerikietis L. Chow ringe atrodė tarsi naujokas ir nesugebėjo atsilaikyti prieš M. McGregor smūgių krušą. Po keturių raundų kovos, kurią stebėjo 2768 žiūrovai, visi trys teisėjai moteriai skyrė pergalę 40:36.

Prieš mačą gydytojai, užfiksavę padidėjusį L. Chow kraujospūdį, liepė jam pagulėti.

Tačiau ir po valandos kraujospūdis nebuvo normalus. "Nesijaučiau gerai. Nemanau, kad M. McGregor buvo stipresnė. Aš atlikau nemažai gerų smūgių", - kalbėjo L. Chow.

TESTINUMAS LIETUVIŲ KULTŪRINĖS VEIKLOS AUSTRALIJOJE MŪSŲ VISŲ REIKALAS.

Remkime Australijos Lietuvių Fondą. Aukos atleidžiamos nuo pajamų mokesčio "TAX DEDUCTIBLE". Naudokite pavadinimą anglų kalboje:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC., 44-50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051.

Korespondencija: P.O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3151.

Turint klausimų skambinti A. Šimkui, telef. (03) 9578-4319.

